

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.III.510/2010/6.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2010. év október hó 19. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A kifosztás büntette miatt folyamatban volt büntetőügyben a Bács-Kiskun Megyei Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Kecskeméti Városi Bíróság 4.B.466/2008/11. számú ítéletét hatályában fenntartja.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Kecskeméti Városi Bíróság a - tárgyalásról lemondás folytán nyilvános ülésen meghozott - 2009. november 2.-án kihirdetett és jogerős 4.B.466/2008/11. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki kifosztás büntettében (Btk. 322. § (1) bek. b) pont). Ezért őt 10 hónapi - végrehajtásában 2 évi próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetésre ítélte.

A jogerős ítélettel megállapított tényállás lényege a következő.

A terhelt nem kóros elmeállapotú, beszámítási képessége az elkövetéskor sem volt kizárt, vagy korlátozott.

2007. szeptember 30.-án 19 óra 30 perc körül I.-n, az aznap nagy mennyiségű szeszes italt fogyasztott terhelt megállásra szólította fel a sértettet, aki továbbment, a terhelt pedig utánament.

A terhelt a sértettbe belekötött, mellkasánál fogva rángatta. A sértett könyörgött, hogy ne bántsa. A terhelt közölte, hogy nem bántja, ha a sértett négykézlábra ereszkedik. A sértett ennek eleget tett, majd a terhelt felhívására átadta szemüvegét P.Zs-nek.

Ezt követően a terhelt egyszer gyomorszájon rúgta a sértettet, mire a sértett felállt. Ekkor a terhelt ököllel az arcának balfelén megütötte, majd pólójánál fogva megragadta, és az általa alkalmazott erőszak hatása alatt álló sértettől elkérte a nyakában lévő - 500 Ft értékű - bizsuláncot.

A sértett a láncot levette és átadta, majd el akart menni. A terhelt azonban térdrel a bal combjába rúgott és felszólította, hogy a másik nyakláncát is adja neki. A sértettet pólójánál fogva maga felé húzta, a póló elszakadt, mire a sértett a másik láncot is átadta. Ezt követően a sértett a helyszínről elfutott.

A bántalmazás következtében a sértett az arc bal felének és a comb térd feletti részének mérsékelt bőrpír sérülését szenvedte el, melynek gyógytartama 8 napon belüli. A sértett magánindítványt nem terjesztett elő.

Az eljáró bíróság, a Kecskeméti Városi Ügyészség B.5676/2007/12. számú vádiratával egyezően mondta ki bűnösnek a terheltet, és állapította meg cselekménye jogi minősítését.

A Be. 259. § (1) bekezdése szerinti indokolásban az eljáró bíróság - többek között - a Btk. 87/C. § a) pontjára, valamint a Be. 534. § (1), 536. § (1), 539. § (1) és (3) bekezdés - vádirat benyújtásakor hatályos rendelkezésének alkalmazására hivatkozott.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Bács-Kiskun Megyei Főügyészség 2010. április 28.-án a terhelt terhére terjesztett elő - a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontját megjelölve - felülvizsgálati indítványt a cselekmény törvénysértő minősítése folytán törvénysértő büntetés kiszabása miatt, megváltoztatás és súlyosabb büntetés érdekében.

Indokai szerint a terhelt irányadó tényállás szerinti cselekménye nem kifosztásnak, hanem a Btk. 321. § (1) bekezdésébe ütköző rablás büntetnének minősül.

Ehhez képest pedig az enyhítő szakasz (Btk. 87. § (2) bekezdés c) pontja) alapján is legkevesebb 1 évi szabadságvesztés lenne kiszabható.

A rablás és kifosztás az elvétel módja kapcsán határolható el. Rablás esetében az erőszak célzatos. Bár nem állapítható meg, hogy a terhelt szándéka eleve a sértett értékei elvételére irányult és ezért kezdte el a bántalmazást, azonban ez nem zárja ki a rablás megállapítását. A tényállásból ugyanis kitűnik, hogy az elvétel iránti szándék a bántalmazás során már fennállt, és kétséget kizáróan megállapítható, hogy az elvétel érdekében történt a bántalmazás.

A tényállás szerint a terhelt a sértettet bántalmazta, aki azt erőszak hatására és felszólításra az egyik, majd a további erőszak hatására a másik nyakláncát is átadta. A nyakláncok átadására a terhelt szólította fel. Mindezek alapján kizárt, hogy a terhelt szándéka eleve nem az elvételre irányult.

Akkor lenne kifosztás, ha a sértett bántalmazása után, a további bántalmazással felhagyva, és az utóbb kialakult szándéka szerint vette volna el a terhelt a nyakláncot. A terhelt fellépése a sértettben komoly félelmet keltett, aki őt előbb megalázta, majd tetteleg bántalmazta. Az elkövetés módja és jellege alkalmas volt a sértett akarata megtörésére, amit mutat az is, hogy önként adta át a nyakláncot és a helyszínről futva menekült.

A Legfőbb Ügyészség BF.1410/2010. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt - indokaival egyetértve - fenntartotta és a megtámadott határozat hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozta.

A terhelt védője - a Legfőbb Ügyészség átiratára tett - észrevételében a felülvizsgálati indítvány elutasítását, a megtámadott határozat hatályban tartását indítványozta.

Álláspontja szerint kétséget kizáróan nem állapítható meg, hogy az elvétel iránti szándék a bántalmazáskor fennállt, az csak a bántalmazást követően, utóbb keletkezett, de legfeljebb egyidejűleg. Ezzel ellentétes megállapításra nincs következtetési alap.

A Legfelsőbb Bíróság az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, melyen a legfőbb ügyész képviselője a felülvizsgálati indítványt fenntartva, írásbeli nyilatkozatában foglaltaknak megfelelő tartalommal szólalt fel és a megtámadott határozat megváltoztatását, törvénynek megfelelő határozat hozatalát indítványozta. A védő pedig ezzel ellentétesen, a korábbi észrevételével egyezően a jogerős határozat hatályban tartását kérte.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, kizárólag a Be. 416. §-ának (1) bekezdésében megjelölt anyagi és eljárásjogi okból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak, illetőleg a büntetés végrehajtását a Btk. 90. §-ában foglalt kizáró ok ellenére függesztették fel.

Ez azt jelenti, hogy az esetlegesen hibás minősítés nem önmagában, hanem csak akkor képezi felülvizsgálat alapját, ha ennek folytán a kiszabott büntetés (alkalmazott intézkedés), illetőleg a büntetés végrehajtásának felfüggesztése törvénysértő.

Másfelől viszont helyes minősítés esetén is felülvizsgálatnak van helye, ha a kiszabott büntetés (alkalmazott intézkedés), illetőleg a büntetés végrehajtásának felfüggesztése önmagában a büntető anyagi jog (más) szabályát sérti.

Ha azonban a minősítés törvényes és az annak alapján kiszabott büntetés (alkalmazott intézkedés) is megfelel a büntető anyagi jog szabályainak, illetve a büntetés végrehajtásának felfüggesztése sem ütközik a Btk. 90. §-ába, akkor - a Btk. 416. § (1) bekezdésének b) pontja szerinti okból - nincs lehetőség a jogerős határozat megváltoztatására. Jelen ügyben - az alábbiak szerint - erről van szó. A Be. XXVI. Fejezete (lemondás a tárgyalásról) alapján hozott ítéletnek a bűnösségre, a tényállásra, a jogi minősítésre vonatkozó - és vádirattal egyező - megállapítása ugyanis törvénysértőnek nem tekinthető.

Az eljárt bíróság a megtámadott határozatot a Be. XXVI. Fejezete szerint, tárgyalásról lemondás alapján tartott nyilvános ülésen hozta meg.

Az iratokból megállapítható, hogy az ügyész 2008. április 2.-án benyújtott vádiratában kifosztás büntette (Btk. 322. § (1) bek. b) pont) miatt emelt vádat, egyben a Be. 534. § (1), 535. § (1) bekezdése alapján az ügy nyilvános ülésen való elbírálását indítványozta és bejelentette, hogy azt a vádlott kezdeményezte.

A Be. XXVI. Fejezetét a büntetőeljárás időszerűségének javítása céljából a büntetőeljárási törvény módosításáról szóló 2009. évi LXXXIII. törvény - 2009. augusztus 13. napján hatályba lépett - 47. §-a újraszabályozta.

A 2009. évi LXXXIII. törvény 56. §-a szerinti átmeneti rendelkezés alapján pedig az eljárást a korábbi szabályok szerint kell lefolytatni, ha a módosítás hatályba lépésének időpontjában az ügyben az ügyész a korábbi jogszabály alapján arra tett indítványt, hogy a bíróság tárgyalásról lemondás alapján járjon el.

Helyesen járt el tehát az elsőfokú bíróság, amikor a Be. korábbi - hivatkozása szerint vádemeléskor hatályos - rendelkezéseit alkalmazta. Ez egyben - értelemszerűen - azt jelenti, hogy a Be. 423. § (2) bekezdése szerint is ezen eljárásjogi rendelkezések alkalmazásának van jelentősége. (Mindez egyébként megfelel a Be. 11. § (1) és 605. § (2) bekezdése egybevetett értelmének is.)

A 2009. augusztus 12.-éig (így a vádemeléskor) hatályos rendelkezések alapján (melyekkel egyező tartalmú a 2009. augusztus 13.-ától hatályos szabályozás):

- a Be. XXVI. Fejezet szerinti eljáráshoz a terhelt kezdeményezésének ügyész általi elfogadása, az egymással kötött megállapodás vezet [Be. 535. § (4) bek., jelenleg 538. § (8) bek.], ehhez képest a bíróság eljárásának alapja az ügyésznek a vádemeléssel egyidejű indítványa az ügy nyilvános ülésen történő elbírálására [Be. 535. § (1) és (4) bek., jelenleg 538. § (10) bek.];
- a bíróság nyilvános ülésen hozott ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek a bűnösség megállapítása, az 539. § szerint (vagyis a vádlott beismerő vallomása és a nyomozás iratai alapján) megállapított, a váddal egyező tényállás, valamint a vádirati minősítéssel egyező minősítés miatt [Be. 541. § (1) bek., jelenleg 542/C. § (1) bek.].

A Be. 541. § (1) bekezdése szerinti, fellebbezést kizáró rendelkezés egyben - értelemszerűen - meghatározza a bíróság döntési jogkörét. Ehhez képest ebben az eljárásban a tényállás, valamint a bűnösség és jogi minősítés megállapítása kizárólag a vádirattal egyező lehet.

Vádemelést követően az ügyész indítványozhatja, hogy a bíróság térjen át tárgyalásra (Be. 535. § (6) bek., jelenleg 539. § (2), (3) bek.), a bíróság pedig hivatalból is tárgyalásra utalhatja az ügy elbírálását (ami ellen nincs helye fellebbezésnek; 537. § (5) bek., 538. § (1), (2) bek., 539. § (2) bek.; jelenleg 539. § (2) bek., 542. § (5) bek., 542/A. § (1), (2), (6) bek.). Tárgyalásra utalás következtében az ügy elbírálása kikerül a Be. XXVI. Fejezete - s ekként a Btk. 85/A. § és 87/C. § - hatálya alól és az általános szabályok lesznek irányadók a bizonyítás és a döntési jogkör kapcsán is (Be. 540. §, jelenleg 542/B. §).

Ennek hiányában viszont a bíróság döntési jogköre a vádirattal egyezőséghez kötött. Nyilvánvalóan azért, mert a vádirattól eltérés

egyben az ügyész és terhelt közötti megegyezéstől eltérést is jelentené, ami pedig a XXVII. Fejezet szerinti eljárás kiindulópontja.

A Be. XXVI. Fejezete szerinti eljárás célja - a terhelt szempontjából - nyilvánvalóan a Btk. 87/C. §-a (illetve halmazat esetén 85/A. §-a) szerinti, az adott bűncselekmény Btk. Különös Részi tételkereténél enyhébb büntetéskiszabás, ami a jogi minősítés függvénye.

Ennek ellenében a terhelt vállalja, hogy beismerő vallomást tesz, vele szemben a tényállást, a jogi minősítést és a bűnösséget tárgyaláson felvett bizonyítás nélkül (beismerő vallomása és a nyomozás iratai alapján) állapítják meg, ami ellen nem fellebbezhet. Tárgyalásról való lemondása tehát valójában az őt egyébként megillető eljárásjogi helyzetről, illetve ahhoz fűződő garanciális jogokról való lemondást jelent.

Mindennek biztosítéka a fellebbezést kölcsönösen kizáró rendelkezés. Ehhez képest az anyagi jogi okból (mint jelen esetben) bejelentett felülvizsgálati indítvány valójában a törvény - fellebbezést kizáró rendelkezésének - megkerülése. Olyan kérdést támad, mely kizárólag a Be. XXVI. Fejezete keretében volt elbírálható.

A Be. 373. § (1) bekezdés IV. pontjának b) alpontja szerint - felülvizsgálati okot is képező - feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés, ha a bíróság a XXVI. Fejezet szerinti eljárást törvényi előfeltételek hiányában folytatta le.

A Be. XXVI. Fejezete szerinti eljárás törvényi előfeltételei alá azonban - értelemszerűen - a mérlegelést nem igénylő, törvényben előírt feltételek tartoznak. Ekként ilyen címen nem támadható az eljárást bíróságnak a tárgyalásra utalás kérdésében való nemleges álláspontja, s azon keresztül az ítélet bűnösségre, tényállásra és jogi minősítésre vonatkozó - vádirattal egyező - megállapítása. Ez ugyanis szintén a törvény megkerülése lenne.

Következésképpen a megtámadott határozatban megállapított jogi minősítés nem törvénysértő, és a kiszabott büntetés sem ütközik a büntető anyagi jog szabályába.

A megtámadott határozat jogszabályi hivatkozása kapcsán megjegyzi ugyanakkor a Legfelsőbb Bíróság, hogy a Btk. 322. § (1) bekezdés b) pontja szerint 5 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő kifosztás büntette kapcsán, tárgyalásról lemondás esetében a büntetéskiszabás jogszabályi alapja - helyesen - a Btk. 87/C. § b) pontja. Ennek azonban a határozatra, illetve jelen felülvizsgálatra érdemi kihatása nincs.

Ekként a Legfelsőbb Bíróság - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatot a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2010. október 19.

Dr. Demeter Ferencné s.k. a tanács elnöke, Dr. Márki Zoltán s.k.
előadó bíró, Dr. Varga Zoltán s.k. bíró.

A kiadmány hiteléül:

írnok
MV